

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան ... 12 Ձր.

Վեցամսեայ ... 6 «

ԱՐՏԱՍԱՀԱՄԱՆ

Երկու քիւ միկ ծրարով

Տարեկան ... 14 Ձր.

Վեցամսեայ ... 7 Ձր.

ԱՍԵՐԻԿԱ

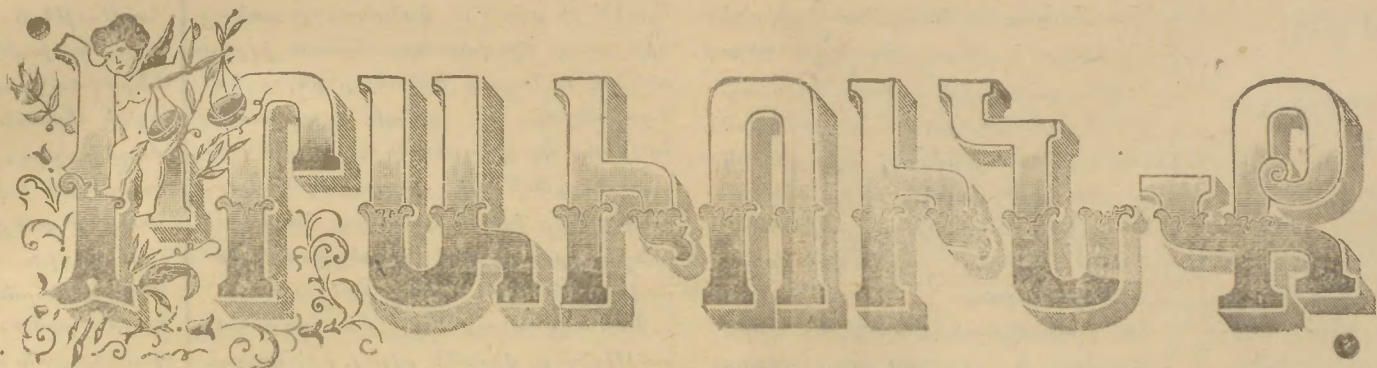
Տարեկան 2. 60

Վեցամսեայ 1. 50 Տօքսը «

ԿԱՆԵԻԿ

Ծանոցման « րոք

20 սանրիմ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՐԵՆ ՉՈՐԵՔԵՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ՀԱՍՑԻ

Rédaction du journa

Iravounk

VARNA (Bulgarie)

Редакция

ИРАВУНКА

Иравунк

ВАРНА

Գրոշրոշիւք եւ չեն

տրոշիր

ՎԵՅ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ԴԻՍՈՒՍԸ

Պատգամաւոր երկու արքեպիսկոպոսները ամենայն Հայոց կաթողիկոսին կողմէ, հետեւեալ քոզքադիրը ներկայացուցած են Պր. Կաթողիկոսին. Նախագահին. Նոյնիմաստ քոզքներ պիտի ներկայացնեն նոյն միւս մեծ պետութեանց վեհապետներուն եւ Ամերիկայի Մ. Նահանգաց Նախագահին.

Նորին Բարձրապատիւութեան Պարոն Նախագահի Հանրապետութեան Ֆրանսիոյ

Տէր Նախագահ,

Մինչ 'ի հնադարեան եկեղեցւոյն Արեւելեան, որ քան զամենայն եկեղեցիս քրիստոնէական նորաշաւատ հանդիպալ յԱրեւելս եւ յԵւրոպայս դարուց եւ ժամանակաց իւրով մեծագործ Արքեպիսկոսն եւ հեղինակաւոր Հայրապետովքն մզեաց մարտս ընդդէմ կռապաշտութեան եւ մահմէականութեան եւ յետ կորուսանելոյն իսկ զԵւրոպայի անկախութեան, առաջին երաց զգործն հեռաւորն Արեւելից մեծախարթամ վաճառականութեամբ, յաշխարհն Հնդկաց մինչ յԱմստերդամ, եկեղեցիին, ասեմ եւ ժողովուրդն որ պահեաց զԵւր կրօն անաղարտ զոր իսկըբանէ յԱռաքելական անտի դարուցն ընկալաւ, պահեաց զԵւր լեզուն զոր ստուռածային իմն ընկալաւ հրաշիւք եւ եկաց քնաց ցայտօր հարազատ յԵւրոպայ դաւանութեան, հաւատարիմ տիրող պետութեանց իւրոց եւ խաղաղ հետեւող միայն իւրումն զարգացման ըստ ներելոյ հանդաժնաց ուսման, արհեստից, երկրագործութեան, վաճառականութեան եւ հաւատացեալն նման ի տիրողացն իւրոց պետական ծառայութեանց, այսօր ի մուտք քանակորդ դարու լուսաւորութեան եւ ազատութեան, հասեալ 'ի ծայր աստիճան յուսահատութեան եւ վերջին շնչոյն ընդ ձեռն իմ եւ իմովս տկար ձայնիւ, որ եմ տարաբախտ հովիւ չա-

րաւանջ հօտին, արկանէ զխոնարհ աղերս իւր առաջի լուսամիտ եւ արդարագատ Ատենի Ձերութեւր բարձրապատիւութեան, խնդրելով զգործաւոր ձայն միջախառնութեան ազատն Ֆրանսիոյ առ յոյժ թշուառ եւ ճնշեալ վիճակ իւր որ 'ի հայկական նահանգս օտմանեան պետութեան:

Ձեռն զանխուլ 'ի յիշատակաւորաց հանրապետութեան Ֆրանսիոյ, ձայն քոզքոյ եւ խնդրաց աղբիւն հայոց ի ձեռաց նեղաց իւրեանց 'ի սահմանս թիւրքիոյ, ընդ ձեռն վայրագ Բրդաց, Յաճկաց եւ Ձեքքէզաց, առաջին հնչեցաւ 'ի գրուես մեծ պետութեանց լուսաւորն Եւրոպայ 'ի 1878 ամին, յորժամ գումարեցաւ վեհաժողովն Բեռլինի, եւ ես խնդրարկուես էի որ յայնժամ իբրեւ մեծ Արքեպիսկոպոս եւ նախկին Պատրիարք Կ. Պօլսոյ եւ առաջին քոզքաւոր առաջի օտմանեան պետութեան եւ գիտակ ամենայն ճնշմանց եւ հարստահարութեանց, բռնութեանց եւ բռնաբարութեանց, շրջեցայ յԵւրոպայ կայսրութեանց Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ, թագաւորութեան իտալիոյ, որպէս եւ ընկերակիցըն իմ Արքեպիսկոպոսն Խորէն Նարայէ Մեծին Ռուսիոյ առ ազատարար կայսեր Ալեքսանդր Բ-ի, որով եւ իրաւացի գտեալ վեհաժողովոյն զհայկական խնդիրն իմոյն 'ի դաշնագրութեան վեհաժողովոյն զօղուման վաթսուն եւ մի երրորդն:

Տէր Նախագահ,

Ձեր համարձակիմ ձանձրացուցանել զԲարձրապատիւութեան Ձեր երկարաբանութեամբ, այլ եւ զիսկութեան իրացն չը կարեմ ծածկել, եթէ յլնիմաց քառորդ դարու առաւել եւս զբւարացաւ եւ ծանրացաւ վիճակ խաղաղ հայ աղաքաբնակութեան քան եթէ թեթեւացաւ, ծանրացաւ նորանոր հարկօք դժարացաւ անթիւ բանտարկութեամբ եւ արտօրանօք, ճնշեցաւ խիստ տանջանօք, վատթարացաւ մեծագորդ գաղթականութեամբ,

սպառեցաւ համազգային կոտորածովք, նուազեցաւ անթիւ կրօնափոխութեամբ, մաշեցաւ անթիւ բռնաբարութեամբ, ոչ խնայեցաւ մանկանց եւ պատանեաց, խլեցաւ պարկեշտութիւն կուսանաց, բիւրաւոր օրիորդաց, ներկեցաւ երկիր արեւմտ բազմամեայ ծերունեաց, պղծեցան առաքատ բաղնիքի հարսանց, մաշեցան կաշիք սրբանուէր հոգեւորականաց, աւարեցան եւ յափշտակեցան բազմամեայ վաստակ եւ հարստութիւնք անմեղ ժողովրդեան եւ լքան ցամաքեցան իսպառ կեանք եւ կենդանութիւն նորա, որ կայ զարդիս իբրեւ կմալք ցամաքեալ եւ չորացեալ: Եւ որ աղետալին է, ոչ շատացեալ պաշտօնէիցն, զօրացն սանձարցակ Բրդաց եւ չէքքէզաց զկոտորածն ընդհանուր որ սկիզբն էաւ յամին 1895 եւ տեւաց զվերջն 1896 ամին, որդիս իսկ ծագեալ կայ նոյն վիճակ ստեղծել կոտորածին 'ի սահմանս Սասնոյ, Մշոյ, 'ի նահանգն Բիթլիկոյ եւ սպառնայ որ ըստ օրէ առնուլ զընդարձակ ծաւալ եւ տարածիլ ընդ ամենայն գաւառս հայկականս:

Ձեր Բարձրապատիւութիւն իբրեւ գլուխ ընդհանրական եւ առաքելական եկեղեցւոյն Հայաստանեայց եւ իբրեւ հայր հոգեւոր փոքրաթիւ հայ ժողովրդեան որ ի սիւրբ աշխարհի, ուրախակից գաւառացս բախտաւորութեան եւ սգակից տառապանաց նոցին եւ չարչարանաց, անհնարին համարելով զներկայ կացութիւն հօտին իմոյ որ ի թիւրքիոյ, յետ պաշտօնական զիսկութեան իրացն եւ իրաւութեանց ճշդութեամբ եւ ճշմարտութեամբ. դամ խոնարհ թղթովս եւ աղաչաւոր ձայնիւ բարձեալ յիմ վրայ ընդ ծանրութիւն ութսուն եւ հինգ ամաց եւ աղաչելով աղաչեմ զՁեր վեհանձն ողորմածութիւն, բարձրացնել զհօր եւ զաղաւաղար ձայն պաշտպանութեան Մեծին եւ Մարգարէին Ֆրանսիոյ 'ի պաշտպանութիւն եւ 'ի բարօրութիւն տառապեալ անմեղ

հօտին իմոյ որ ընդ լծով մահմէականութեան:

Ոչ 'ի խնդիր ելանեմ կորուսեալ թագին Արշակունեան թագաւորութեան հայոց, կամ 'ի գլուխ Գայիսունին Բագրատունեաց եւ կամ 'ի բարձունն Աւուրժաբոյ խաչին Ռուբինեան, այլ յոյժ համեստօրէն աղաչեմ զթեթեւացումն ծանրութեան հարկաց մերկացեալ ժողովրդեան, աղաւ երթեալութիւն վաճառականաց եւ այլ դասակարգի 'ի ներքին նահանգս եւ յարտասահման, վերադարձ գաղթականաց եւ պանդխտոց 'ի հայրենի երկիրն իւրեանց եւ վերադարձ դրաւեալ կալուածոց նոցին, ներումն բանտարկելոց, ազատ պաշտպանութիւն իրաւանց եւ ազատ բողոքարկութիւնք ընդդէմ անիրաւութեանց, իրաւունք ինքնապաշտպանութեան հայոց ընդդէմ կամայականութեանց քրդաց, չէքքէզաց եւ մուսուլման մահմէականաց եւ վերահսկողութիւն քրիստոնէայ պետութեանց 'ի գործադրութիւն նոր սահմանեալ կարգաց վարչութեանց:

Վասն հասուցանելոյ զայս աղերս իմ խոնարհ յԱտեն պետութեան Ձերոյ, կարգեցի ինձ նուիրակս երկուս յորժամ նաւոր եկեղեցականաց իմոց զՅովսէփ Սարաճեան արքեպիսկոպոսն հայոց Ամերիկայի եւ զՍահակ Այվատեան արքեպիսկոպոսն հայոց Պարսկա-Հնդկաստանի: Յուսալ յուսամ, Տէր Նախագահ, եթէ լսելի լիցին խնդիրք իմ առաջի մարդասիրութեան Ձերոյ եւ 'ի շնորհս ողորմած պաշտպանութեան եւ միջնորդութեան Մեծի Պետութեանը, տառապեալ հօտն իմ գտցէ զփոքր ինչ ապահովութիւն եւ խաղաղութիւն, ոյր վասն եւ մնայցեմ առյաւէտ շնորհակալու եւ յոյժ խոնարհ աղօթարար վասն կենաց Ձերոց:

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՄԿՐՏԻՉ ԱՌԱՋԻՆ (Կնիք հայրապետական) 30 մայիսի 1904 ամի յԱրարատեան Մայր Աթոռ Ի. Ս. Էջմիածին

ՄԱԿԵՂՈՆԻՈՅ ՄԷՁ ԱՒՍՏՐԻՈՅ
ԿԱՐԴԱՒԱՆԻԸ

Վերջապէս, Մակեդոնիոյ պուլկարօ-
սերպական տարբերուն ղեմ ատեւու-
թիւնը ընթացք գտած է մինչեւ. Վրէն-
շայի քաղաքական բարձր չըմանակնե-
րուն մէջ որ սակայն պէտք է բարձր
կենար գոհիկ զգացումներէ եւ կոյր
կիրքիւ : Վերջերս լուեցաւ իմէ, նոյն
ինքն կում Կոլուխովսքի, աւստրո-
հունգարական կայսրութեան նախա-
նորդ, Մոսկովսքի Հէօսուսքի ուս ո
րաթիւթի մէկ խմբակիւն յայտնած է
իր գոհունակութիւնը մակեդոնական
խնդրոյն նկատմամբ Պուլկարիոյ եւ
Սերպիոյ միջեւ համաձայնութիւն մը
երբէք չը գոյանալու մասին : Տ. Կո
լուխովսքին խիստ քացայայտ կերպով
ժանրացած է Պալլանի մէջ Սլաւական
համաձայնութեան վրայ, թէպետեւ նա
ստիպուած ըլլայ ըստ իւր սովորու-
թեան երբէք կարեւորութիւն չըմտայի
պալլանեան Միութեան մը մասին ո-
րուն կազմութիւնը հազիւ «մօտադր-
ուած» է եւ «չառ ժամանակի պէտք ու-
նի» : Խնամքը ունեցած է «մասնա՛ր-
չել թէ սերպօ-պուլկարական դաշնա-
գորութիւն մը ձեռք բերելու համար
Թափուած բոլոր ջանքերուն հակառակ
այս երկու ժողովուրդներուն Մակե-
դոնիոյ մէջ յարաբերութիւնները եր-
բէք լաւագոյն չնն, որովհետեւ պուլ-
կար եւ սերպ քաղաքական անձնաւո-
րութիւնները աւելի իրենց նպատակ

Ենթադրել թէ Տիվրա եւ Էլպասան
սանճադներուն մէջ բնակող Լկպանա-
րիները, ինչպէս կըստի ըմբոստներ
ըլլան աւստրիական բրօքականտին եւ
տոյն իսկ բողճան հակաաւստրիական
միջամտութիւն յըն Բաալտի կողմէ, ոչ
սուազ ենթադրելի է որ իրենց հայրե-
նակիցները Հին-Սերպիյի մէջ համար-
ձակին արպատմբի եւ Ներպայի ու-
սազութեան թիւնը իրենց վրայ հրաւիրել
պիտի կրնան անոնք ալ իրենց կարգին
նշդդիմադրել այն բրօքականտին որ
ըլրենք բարենորոգումներու թնշամի
թոյց կուտայ եւ կը թոյլատրէ արպ-
տամբութիւններ եւ աւազակութիւն-
ներ որոնց իրենք մեծաւ մասամբ փա-
խաղողներ են Բայց լաւագոյն պիտի
ըլլայ անոնց զգացնել միջազգային
ստիկանութեան մը ներկայութեան
թրական ազդեցութիւնը, որով անոնք
բշարի խաղող նոյնպէս ալ աշխատա-
նէր եւ ժրպան քարոններ պիտի ըլլան

Յուլիսեան արեւը թեքաւ դէպի
որդոյն զերմութեամբ զեռ ևս շա-
ւունակում էր այրել ջրից եւ բուսա-
անութիւնից զօրքի Զնկլի ժողովո
արձանգիւններ, ամէն ինչ խաղաղ, օրի
Պէլ ոչ մի շարժում չկատարուի չէր,
Այս ատ քաղաքի քանի որ թեք

իռուս զինուորի վրայ կրակ չէր
 առավում, թէև. նա շարունակում
 ր Հատիկ բեզե թիփուհը պահել .
 անկի զորքերի հ. զորանոցներին
 րայ կատարեայ յաղթութիւն տարած
 պատմաբանի ռուսներին կրակի տակ
 զորոսին 12 հատուկ, նորնայտի տղ-

ፆ ፡ ኮ ፡ ኪ ፡ ር ፡ ቶ ፡ ኪ

— Պապը Ալի պիր ուզում է միտ-
նալ թէքէտտիւստէն սօնրա նի-
այէթ Արնալուտարըն ըսեանը-
ր թէսղիր իթմէք իչլին էմիր-

— Գէտս թէնճէտէն (Թժնպօլա տէնիզ ալ թընտան թէլէկրաֆ թէէսիս ի թժէ.ք վէ իշլէ թժէ.ք ի թ թաղը պիր Ալման շիրքէ- թինէ վէրիւտի. Եագընտա ըմ- Թանպօլտան Աճէմ քէօրթէղինէ գատար. թէլէկրաֆ թէէսիսինէ ի թ թաղ վէրիւէճէկի միւրէշվի սիր :

— Ճարճն ասքէրէրի Մոռգտէ-
է պիր Թօր մէնզիլի գառար ի-
ն ազ օլան Շօ նամ մէլզըտա պոլ-
նըրթոլար :

ՄԻԻԹԵՆԵՎՆԻԷ

— Ինկիլիթէրատա պիր ճէսիւմ
սու պէնտի բաթլաւը ումալլէ
էնէրի խարապ իթֆիլէ վէ 5000
քիշի պողումուլ ումալլէնը թէ
էկրաֆ պիրոյ յիյոր :

ՊՈՒՂԱՅՑ	ՀԱՆՈՒՆԱ,	սեպտ. 22
ՀԱՅԻՆԻԷ	ԶԱՆԻԻԷ	
ՀԱՅԻՆԻԷ	54-60 լիպ.	10.70 / 12
ՀԱՅԻՆԻԷ	52-62 լիպ.	9 / 12. 20
ՀԱՅԻՆԻԷ	100 փլիս հին	
ՀԱՅԻՆԻԷ	100 փլիս	10. —/10.60
ՀԱՅԻՆԻԷ	42-45 լիպ.	5.60/ 6.40
ՀԱՅԻՆԻԷ	33/36 լպ.	4. 30/4. 70
ՀԱՅԻՆԻԷ	100 փլիս	10. 50/10.70
ՀԱՅԻՆԻԷ	100 փլիս	20 — 27
ՀԱՅԻՆԻԷ	100 փլիս	20 — 28
ՀԱՅԻՆԻԷ	արապա	Լոգ
ՀԱՅԻՆԻԷ	55-60 լպ	9. 90 / 11
ՀԱՅԻՆԻԷ	100 փլիս	
ՀԱՅԻՆԻԷ	արապա	7.90—/8. 10
ՀԱՅԻՆԻԷ	փական	7.60/8.
ՀԱՅԻՆԻԷ	40 — 50 փական փե	7-800
ՀԱՅԻՆԻԷ	հեղձիկ, փական մուամեդէս	
ՀԱՅԻՆԻԷ	20 փր. արապա մուամեդէս	
ՀԱՅԻՆԻԷ	20. 10 :	

ՄՐԱՆԱՅԻՅԷ

Վարդա	Բխացարճնաա պագղաւելի	
այլելին պու	կիւնաքի ֆիյաթը	պլուռն
սանդ իւլէ		
ԲԱՀՉԻ		1,90/2
Շէֆէր	հէյցէ	70
Շէֆէր	[քէսմէ] սանաղդ	38.
Բիւրիւն	Ֆիւրպէ	հուլաւը
»	ճարսն	»
»	Իսկիւղ	»
»	Բիդօն	»
ԿԱԶ	սանաղդը	10.30
Զէնթիւն	հաղը քիւլօ	90.— 1
ԳՈՒՐՈՒ	Իւլաւ	.25

Քսեն աստի՛ է վեր Պոլսոյ և Պոլ-
կարիոյ մէջ իբր խոհարար ցոյց առած
հմտութիւնս, ինչպէս նաեւ շոյն մի-
ջապարեալու մէջ գտած լաւ բնորոնե-
լութիւնս կը քաջալերեն զիս հոս ալ-
Մայրաքաղաքիս մէջ- բնակայ,

ՊԵՏԻԻՔ—ԱՅՆԱԼԸ

Սան-Սթեփան քառհին մեջ:
Սեպտ 15 էն (սեպտ.) սկսեալ պի-
տի ունենանք Արեւելեան և Եւրոպա-
կան ճաշակով պատրաստուած ընկիր,
անկարար և մախր կիրականներն ։
Սկսածով ըլլալով թէ ամէն նորածա-
շակ և խառնաշահանջ քիմք պիտի
կրնայ կատարուիլ զոհացում գտնալ
ճաշարանիս մէջ, ևս կը կենանք ա-
ւելորդ ձգխաւ ներս, խնդրելով մայ-
րաքաղաքին յարկոյ հասարակութենէ
որ հաճի գոնէ ազատ մը այցելել
ճաշարանս ու վերածով միայն հասող-
ութիլ այս բոլորին, զի մէկ աղգամուան
վերջը յայ կը նկատուի ամէն ինքնա-
գոփութենէ ։

ՈՒՇԱՆԻՐ ՈՒԹԵԻՆ !

Երաշխանորանս թւում . Զդ-
յին և հազարներն հիշանդաթիւներե
ստորագրուելուն Է
Հաստդացուելեաուն դրամը եւ կը
ստ թ :

«ԷՆԼԵՂԻՄ» ժողովրդային ծանօթ մանկալուս դպրոցի մանկահասակ հիմնադրովից, Յոզեֆա, արևան կուռակում, ակադեմիկոսի, պրոֆ. Բրադաիմ, կարճաժամյա պրոֆ. զոգրագիտության մանկահասակ մանկաբույժ, ստամոքսի, ձեռքերի կամ ոտքերի ջրաձգություն, միջախուռություն, անքնություն, ծնունդից ղրկալու, ձեռքի կամ ոտքի պարզություն կամ քրտինք, ակադեմիկոսի պահպանություն, անդորություն ղրկալու պատյալու համանուն հիմնադրովից, ծնունդից, Բրադաիմի ղրկալու Է Ն Զրք. ղրկալու 80 սանդղի մեկի :

Սարու ախ (Թազըմ)՝ 15 ֆր.
Բամպուրում 70 սահլիմ աւելի
Վեց սարու ընէ աւելի եկն հրահ-
դու թեանց համար :
Խնդր զնեթն կը զրկենք մեր
Յայտս իւր , եթէ չ'0 սահլիմ նամա-
կազրչոյմ հայազնեան մեզ :

Պատկարից համար ներկայացուցիչն
է ԿԵՕՐԿԻ ՎԸՐՔԼԵԱՆ Է. ԸՆԿ .

ՏՈՒՆՆԱԳ ՎՈՂՈՅ ԹՈՆԳԱ ՆՈՒԵՐՈ 11/II

ኒ ዐ ቡ ዐ ዩ ኒ ኒ ኒ

Տնտեսներէն միջազգային շտապ-
օրք
Նշանաւոր դրագէտներու խումբի
խորհուրէսներէ հրապարակուող այս շա-
ւաթանքերէն կը պարագայնէ բոլոր հա-
տաահարուող մոլորութիւններու խրաւուր
ընթացքը եւ բողոքակողմանին համար ի համբ-
ըստած յօգուածներով :
Գինն առ. եկան 15 եւ վեցամսեայ
3 ֆր.
Խնդրողին իբր հմտոյ օրինակ մը
բի կը դրկէ :
Հատկէն
վալուր իւն «Էտօրքէն»ի
24 ծօթին վաղոց
ԸՆԹԻՉ 6 րդ .

Одговорникъ А. Курбетянъ
печатница "Взаимность" — Варна.